

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentarius Pavli Bernriedensis, Antiqui Scriptoris, De
Vita Gegorii VII. Pontif. Max.**

Paulus <Bernriedensis>

Ingolstadii, 1610

Sermo Synodalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65381)

LECTORI.

A MICE Lector, cum hac Apologia sub
 pralo typographico versaretur, misit ad
 me amplissimus Dominus MARCVS VEL-
 SERSVS Inclytæ Reipublicæ Augustanæ Ilvir,
 sequens prisca sui monumentum, unâ cum cō-
 iectura de Auctore. Nolui permittere; ut
 diutius in tenebris lateret. In lucem exire iussi;
 quod Ecclesiastica disciplina faustum sit ac
 fortunatum; eritq; ut spero; si, qui in soriem ac
 ministeriū Domini cooptati sunt, hæc tam sa-
 lutaria monita in intimas medullas demit-
 tant, & ex eorum præscripto, vitam, mores &
 actiones suas componere studeant. Numeri ab-
 sunt à Manuscripto Codice; quos claritatis
 & distinctionis gratia apposui.

Ex Codice MS. monasterij Neresheimensis scripto
 Anno Christi M. IX. quod ex verbis istis colligitur:
 Anni ab initio mundi vsq; in Aduentum Domini secundum
 Hebraicam veritatem, anni sunt III. DCCCC. LVI. secun-
 dum verò Interpretes anni V. C. XC. IX. Colliguntur autem
 anni

anni omnes à Creatione primi hominis vsq; in VII. annum
Hainrici Imperatoris secundum Hebraicam veritatem IV.
DCCCC. LXV. secundum verò Interpretes VI. DCC. VIII.

SERMO SYNODALIS
QUI IN SINGVLIS SYNODIS
PAROCHIANIS PRESBYTE-
RIS ENVNCIANDIS EST.

RATRES Presbyteri, & Sacerdotes Domini,
cooperatores nostri ordinis estis. Nos quidē, quam-
uis indigni, locum Aaron tenemus; vos locum
Eleazari & Ithamaris. Nos vice XII. Apostolo-
rum fungimur; vos ad formam LXX. discipulorum estis. Nos
pastores vestri sumus; vos pastores animarum vobis commif-
sarum. Nos de vobis rationem reddituri sumus summo pastori
Domino IESU Christo; vos, de plebibus vobis commissis. Et
ideo charissimi, videte periculum vestrum. Admonemus &
obsecramus fraternitatē vestram, vt de cōmuni salute vestra
cogitantes attentius, audiat is admonitionē nostram, & qua
vobis suggerimus, memoria commendetis, & opere exercere
studeatis.

- I. In primis admonemus, vt vita & conuersatio vestra irre-
prehensibilis sit.
- II. Scilicet vt cella vestra sit iuxta Ecclesiam, & in ea femi-
nas non habeatis.
- III. Omni nocte ad nocturnas surgite: cursum vestrum certis
horis decantate.
- IV. Missarum celebrationes religiosē peragite: corpus &
sanguinem cum timore & reuerentia sumite. Vasa
sancta propriis manibus abluite & abstergite.

- V. Nullus cantet missam, nisi ieiunus.
- * Missam sci- VI. Nullus cantet *, qui non communicet.
liet.
- VII. Nullus cantet sine amictu, alba, stola, fanone, planeta.
Et haec vestimenta nitida sint, & ad nullos alios
usus sint.
- VIII. Nullus cum alba, qua in suos usus vitur, praesumat
missam cantare.
- IX. Nulla femina ad altare Domini accedat, nec calicem
Domini tangat.
- X. Corporale mundissimum sit; altare coopertum de mun-
dis linteis.
- * Pyxi, Pyxi- XI. Super altare nihil ponatur, nisi capsae & reliquiae, aut
dicula. forte quatuor Evangelia, & * buxida cum corpore
Domini, ad viaticum infirmis: caetera in nitido lo-
corecondantur.
- XII. Missale, plenarium, lectionarium & Antiphonari-
um unaquaque Ecclesia habeat.
- XIII. Locus in Sacratio, aut iuxta altare sit preparatus, ubi
aqua effundi possit, quando sacra vasa abluuntur.
Et ibi vas nitidum dependeat, ibique sacerdos manus
lauet post communionem.
- XIV. Ecclesia sint cooperta bene, & camerata, & atrium sit
sepe munitum.
- XV. Nullus extra Ecclesiam per domos, aut in locis non
consecratis missam cantet.
- XVI. Omnis presbyter Clericum habeat aut scholarem, qui
Epistolam vel lectionem legat, & ad missam re-
spondeat, & cum quo Psalmos cantet.
- XVI. Nullus solus missam cantet.
- * Sporen. XVIII. Nullus cum calcariis, quos * sporones rusticè vocamus,
& cultellis extrinsecus dependentibus missam can-
tet; quia indecens est, & contra regulam Ecclesia-
sticam est.

- XIX. Calicem & *oblatam rectâ cruce signate, id est, non *hostiam. in circulo & variatione digitorum, ut plurimi vestri faciunt, sed strictis duobus digitis & pollice intus recluso, per quos Trinitas innuitur, ✠ istud signum rectè facere studete. non enim aliter quidquam potestis benedicere.
- XX. Infirmos visitate, & eos reconciliate, & iuxta Apostolum, oleo sancto inungite, & propria manu communicate. Et nullus presumat tradere communionem Laico, aut fœmine ad deferendam infirmo.
- XXI. Nullus vestrum pro baptizandis infantibus, aut infirmis reconciliandis, aut mortuis sepeliendis, premium vel munus exigat.
- XXII. Videte, ne per negligentiam vestram ullus infans sine baptismo moriatur.
- XXIII. Nullus vestrum sit ebriosus, aut litigiosus. quia seruum Domini non oportet litigare.
- XXIV. Nullus vestrum arma ferat in seditione. quia arma vestra debent esse spiritualia.
- XXV. Nullus canum aut auum iocis inferuiat.
- XXVI. Nullus in tabernis bibat.
- XXVII. Vnusquisq; vestrum quantum sapit, plebi sua de Evangelio, vel Apostolo die Dominico, vel festis diebus annunciet.
- XXVIII. Verbum Domini debetis predicare.
- XXIX. Curam pauperum, peregrinorum, & orphanorum habete, & eos ad prandiola vestra inuite.
- XXX. Estote hospitales, ut alij à vobis exemplum bonum sumant.
- XXXI. Omni die Dominica ante missam, aquam benedictam facite, unde populus aspergatur. Et ad hoc solum vas habete.

- XXXII. *Sacra vasa & vestimenta sacerdotalia nolite in pignore dare negotiatori, aut tabernario.*
- XXXIII. *Nullus vestrum usuras exigat, & conductor sui fa-
noris existat.*
- XXXIV. *Res & facultates, quas post diem ordinationis ve-
stra acquiritis, sciatis ad Ecclesiam pertinere.*
- XXXV. *Nullus sine scientia & consensu nostro Ecclesiam ac-
quirat.*
- XXXVI. *Nullus per pecuniam alterius Ecclesiam supplantet.*
- XXXVII. *Nullus Ecclesiam, ad quam titulatus est, relinquat,
& ad aliam quastus causa migret.*
- XXXVIII. *Nullus plures Ecclesias teneat sine adiutorio alio-
rum presbyterorum.*
- XIX. *Nullatenus una Ecclesia inter plures diuidatur.*
- XL. *Nullus alterius parochianum, nisi in itinere, & cum
placitum fuerit, ad Missam recipiat.*
- XLI. *Nullus in alterius parochia Missam cantet.*
- XLII. *Nullus pœnitentem inuitet carnem manducare, &
bibere vinum, nisi pro eo ad presens eleemosynam
fecerit.*
- XLIII. *Nullus presumat baptizare nisi in vigilia Pascha &
Pentecostes; nisi propter periculum mortis.*
- XLIV. *Vnusquisq; fontes habeat; & si non potest lapideos,
habeat aliud vas ad hoc preparatum, in quo nihil
aliud fiat.*
- XLV. *Videte, ut omnibus parochianis vestris symbolum
& orationem Dominicam insinuetis.*
- XLIV. *Ieiunium quatuor Temporum & Rogationum &
Letanie maioris plebibus vestris omnimodis ob-
seruandum insinuate.*
- XLVII. *Feria IV. ante quadragesimam plebem ad confes-
sionem inuitate, & ei iuxta qualitatem delicti, pœni-
tentiam*

tentiam iniungite, non ex corde vestro, sed sicut in penitentiali scriptum est.

- XLVIII. Quater in anno, id est, ad Natale Domini, & Cænam Domini, Pascha & Pentecosten, omnes fideles ad communionem corporis & sanguinis Domini accedere admonete.
- XLIX. Certis temporibus coniugatos ab vxoribus abstinere exhortamini.
- L. Eulogias post Missam in diebus festis plebi tribuite.
- LI. Nullus induatur vestimentis laicalibus.
- LII. Nullus rem, aut possessionem, aut mancipium Ecclesia vendere, aut commutare, aut quocumq; ingenio alienare præsumat.
- LIII. Diem Dominicum & alias festiuitates absq; opere seruili à vespera vsq; ad vesperam celebrari docete.
- LIV. Cantus & choros mulierum in atrio Ecclesia prohibete.
- LV. Carmina diabolica qua super mortuos nocturnis horis vulgus facere solet, & cachinnos, quos exercent, sub contestatione DEI omnipotentis vetate.
- LVI. Cum excommunicatis nolite communicare.
- LVII. Nullus illis præsumat Missam cantare: sed & plebibus vobis commissis hoc annunciate.
- LVIII. Ad nuptias nullus vestrum eat.
- LIX. Omnibus annunciate, vt nullus vxorem accipiat; nisi publicè celebratis nuptiis.
- LX. Raptū omnimodis prohibete: & vt nullus ad proximum sanguinis sui accedat, & vt alterius sponsam nullus ducat.

LXI. Por-

- LXI. Porcarios & alios pastores vel Dominica ad Missam venire facite.
- LXII. Patrini filioliis suis symbolum & orationem Dominicam insinuent, aut insinuari faciant.
- LXIII. Chrisma semper sub sera sit aut sigillo, propter quosdam infideles.
- LXIV. De ministerio etiam vobis commisso vos admonere curamus, ut unusquisque vestrum, si fieri potest, expositionem symboli & orationis Dominice iuxta traditionem orthodoxorum penes se scriptam habeat, & eam pleniter intelligat, & inde, si novit, predicando populum sibi commissum sedulo instruat: si non, saltem teneat, vel credat.
- LXV. Orationes quoque Missarum, & canonem bene intelligat. Et si non, saltem memoriter ac distincte valeat proferre.
- LXVI. Epistolam & Evangelium bene legere possit; & utinam ad literam eius sensum possit manifestare.
- LXVII. Psalmorum verba & distinctiones regulariter ex corde cum canticis consuetudinariis pronuntiare sciat.
- LXVIII. Sermonem, ut supra diximus Athanasij Episcopi de fide Trinitatis, cuius initium est, Quicumque vult, memoriter teneat.
- LXIX. Exorcismos & orationes ad catechumenum faciendum, ad fontem quoque consecrandum, & reliquas preces super masculum & feminam, pluraliter & singulariter, distincte proferre valeat.
- LXX. Similiter baptizandi, ad succurrendum infirmis, ordinem quoque reconciliandi, iuxta modum sibi canonicè servatum, atque urgendi infirmos, orationes

tiones quoque eidem necessitati competentes, bene saltem sciat legere.

LXXI. Similiter ordinem & preces in exequiis agendis defunctorum.

LXXII. Similiter exorcismos & benedictiones salis & aqua memoriter teneat.

LXXIII. Cantum diurnum & nocturnum nouerit.

LXXIV. Computum minorem, id est, epactas concurrentes regulares, terminum Paschalem & reliquos sapiat, si est possibile.

LXXV. Martyrologium & pœnitentiale habeat, & cetera. Volumus autem fratres charissimi, quatenus qua nostra percepistis traditione, quantum humana patitur infirmitas, bonis studeatis operibus adimplere: prestante Domino nostro IESU Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto uiuit & regnat DEVS per omnia secula seculorum, Amen.

CONIECTURA DE AV-
CTORE SVPRADICTI SYNO-
DALIS SERMONIS.

VM Codex Neresheimi in Augustana diocesi, Anno Christi M. IX. hoc est, trigesimo sexto post mortē S. Vdalrici scriptus sit, verisimile sit, Synodales has constitutiones à S. Vdalrico fluere, quas sequentes deinde Episcopi, quod inscriptio innuit, sæpius repetere & proponere consueuerint.

Primum verò earum auctorem S. Vdalricum esse, magnopere confirmat locus vetusti scriptoris in vita

S. Vdalricum
Episcopū. Au-
gustanum esse
prædicti ser-
monis Aucto-
rem.

cap. 6. In quibusdam autem diebus Capitula Clericis habere disposuit, in his locis ubi hac aptissime fieri archipresbyteri putauerunt, & ubi eum ab aliis mundanis conciliis absolutiorem esse arbitrabantur. Congregatis ante se Clericis, archipresbyteros & decanos, & optimos quos inter eos inuenire potuit, cautè interrogauit, qualiter quotidianum DEI seruitium ab eis impleretur, & qualiter populus illis subiectus, ex eis regeretur in studio pradicandi, docendiq;, quantaq; cautela infantes baptizarentur, infirmi visitarentur, & vngerentur, defunctorum etiam corpora quanta compassione sepulturis traderentur, qualiter de decimis & oblationibus fidelium pauperes recrearentur, viduis & orphanis in vniuersis necessitatibus subuenirent, quantoq; studio in hospitibus & aduenis Christo ministrarent: si subintroductas mulieres secum habuissent, & inde crimen suspicionis inciderent; si cum canibus & accipitribus venationes sequerentur; si tabernas causa edendi vel bibendi ingrederentur; si turpes iocos in vsu haberent, si ebrietates, & comestiones supra modum amarent, si rixis & contentionibus & emulationibus deseruirent, si nuptiis secularibus interessent, vel si aliqui eorum ministeria indecentia in consuetudine haberent, si per Kalendas more antecessorum suorum ad loca statuta conuenirent, ibiq; solitas orationes explerent, suasq; Ecclesias ad tempus reuiserent, si obedientiam eorum magistris prabuissent, & in toto suo ministerio deuoti & apti manere studuissent. Cum pleræque harum interrogationum Constitutionibus respondeant, tempus præterea locusque conueniant, profectò nihil vetat vni eidem S. Vdalrico constitutiones & interrogationes tribuere.